

ROZVOJ TRANSVERZÁLNYCH ZRUČNOSTÍ ŠTUDENTOV KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU POMOCOU PRÍSTUPU ESP

DEVELOPING TRANSVERSAL SKILLS AMONG CRISIS MANAGEMENT STUDENTS USING THE ESP LANGUAGE APPROACH

KATARÍNA SMOLKOVÁ

ABSTRACT: As crisis management evolves into a more interdisciplinary and high-stakes profession, English for Specific Purposes (ESP) training must adapt with innovative strategies that extend beyond linguistic accuracy. This paper analyses the incorporation of soft skills training into English for Specific Purposes education for students prepared for professions in crisis management. Emphasizing the growing demand for communication, teamwork, critical thinking, and leadership abilities, the study draws on graduate profile descriptors from a selected university faculty and data from the National System of Occupations to identify key competencies required by the labour market. The paper outlines language learning activities designed to foster these soft skills within the ESP classroom and highlights the importance of aligning language instruction with real-world professional expectations. A student questionnaire is introduced as a self-assessment tool, providing insights into learners' awareness and perceived proficiency in specific soft skills. The findings endorse a redefined ESP model that actively facilitates the comprehensive development of future crisis managers.

KEYWORDS: Crisis Management, English for Specific Purposes, Transferable skills, Education, Self-assessment

ÚVOD

V kontexte súčasného pracovného prostredia, charakterizovaného dynamickými zmenami, nástupom technológií umelej inteligencie a globalizačnými procesmi, čelia budúci absolventi vysokých škôl viacerým výzvam prameniacim z ich obmedzenej pripravenosti v oblasti praktických skúseností a profesijných zručností. Medzi ďalšie aspekty, ktoré si zasluhujú pozornosť, je aj vysoká miera konkurencie na trhu práce, finančná neistota a iné systémové obmedzenia. Efektívna reakcia na tieto výzvy si vyžaduje cieľavedomé nadobúdanie a rozvíjanie relevantných zručností, ako aj schopnosť adaptácie na aktuálne trendy a požiadavky trhu práce (Almonte, 2022).

Anglický jazyk predstavuje v súčasnosti dominantný komunikačný nástroj v oblastiach vzdelávania, obchodu, vedy a technológií. Jeho kompetentné ovládanie a používanie výrazne napomáha študentom v prístupe k odborným informáciám, sledovaniu aktívnych vývojových trendov na medzinárodnom trhu práce, pričom zvyšuje ich konkurenčnú schopnosť v rámci profesijného uplatnenia sa. Hlavný cieľ výučby anglického jazyka ako cudzieho jazyka predstavuje získanie komunikačnej kompetencie, ktorá pozostáva zo štyroch čiastkových kompetencií – gramatickej, sociolingvistickej, diskurzívnej a strategickej (Hymes, 1972). Výučba anglického jazyka v súčasnom kontexte do veľkej miery presahuje tradičné zameranie sa na najmä gramatickú kompetenciu.

1. ANALÝZA POTRIEB A METODOLÓGIA

S cieľom reagovať na dynamicky sa meniace požiadavky súčasného trhu práce, predstavuje výučba angličtiny ako cudzieho jazyka na UNIZA (ÚCV – Zameranie, 2025) zameraná na výučbu angličtiny pre špecifické účely (ang. ESP – English for Specific Purposes), teda prakticky orientovaný didaktický prístup. Prispôbením jazykového vzdelávania konkrétnym odborným a komunikačným potrebám študenta daného odboru ESP zabezpečuje, že učiaci sa si osvojujú nielen jazykové kompetencie (schopnosti, ktoré charakterizuje vynikajúci výkon v niektorej oblasti činnosti) (Hrmo & Turek, 2003), ale

aj schopnosť efektívne sa uplatniť v autentických profesionálnych situáciách. Z toho vyplýva, že prístup k výučbe cudzieho jazyka podľa ESP v oblasti krízového manažmentu rozvíja vyššie uvedené čiastkové kompetencie nasledovne:

- Gramatická kompetencia – teda schopnosť používať správne gramatické štruktúry, syntax, grafémy a výslovnosť. Tento prístup umožňuje krízovým manažérom presne a jasne komunikovať príkazy, protokoly a technické informácie, čím sa znižuje pravdepodobnosť nesprávneho výkladu v kritických situáciách.
- Sociolingvistická kompetencia – inými slovami schopnosť vhodne používať jazyk v daných sociálnych a kultúrnych situáciách. V oblasti krízového riadenia je táto schopnosť nevyhnutná pre komunikáciu s rôznymi zainteresovanými stranami, napr. miestne obyvateľstvo, zahraniční partneri alebo záchranné zložky štátu.
- Diskurzívna kompetencia – predstavuje schopnosť produkovať a interpretovať koherentné a súdržné jazykové prejavy v ústnej a písomnej forme. V oblasti krízovej komunikácie zohráva diskurzívna kompetencia zásadnú úlohu pri tvorbe prehľadných a logicky usporiadaných brífingov, správ a operačných hlásení. Efektívna krízová komunikácia si vyžaduje nie len vecnú presnosť, ale aj zrozumiteľnú štruktúru výkladu, ktoré napomáhajú recipročnému porozumeniu medzi účastníkmi komunikácie.
- Strategickú kompetencia – označuje schopnosť zvládať komunikačné zlyhanie a optimalizovať efektívnosť interakcie v rôznych kontextoch. V krízových situáciách, najmä v prostredí charakterizovanom neistotou, je táto strategická kompetencia mimoriadne dôležitá. Odborníci v oblasti krízového manažmentu musia byť schopní flexibilne prispôbiť svoje vyjadrenia, objasniť prípadné nedorozumenia a uplatňovať kompenzačné stratégie, napr. re-formulácia výpovedí, prispôbenie jazykových prostriedkov recipientovi alebo použitie efektívnych vizuálnych a gestikulárnych náznakov – s cieľom zachovať funkčnosť a zrozumiteľnosť komunikácie aj v podmienkach obmedzených jazykových zdrojov.

Pri výučbe cudzieho jazyka pre špecifické účely predstavujú zručnosti, teda „nadobudnuté pohotovosti správne čo najrýchlejšie a s čo najmenšou námahou vykonávať určitú činnosť na základe osvojených vedomostí (Petlák, 1997), kľúčový koncept (Woodrow, 2018). Na základe uvedeného možno konštatovať, že výučba anglického jazyka s prístupom ESP je základom pre rozvíjanie transverzálnych (prenositelných) zručností učiacich sa.

Na určenie požiadaviek na zručnosti študentov v odbore Krízový manažment na Fakulte bezpečnostného inžinierstva (FBI) Žilinskej univerzity v Žiline (UNIZA) a na revíziu vzdelávacích programov bol zvolený nasledujúci dvoj-krokový proces:

1. Analýza transverzálnych zručností absolventov slovenských univerzít (Horný, Ďurina & 2016),
2. Profil absolventa odboru krízový manažment (FBI – Profil absolventa, 2025).

Analýza P. Horného a J. Ďurinu, ktorá predstavuje náš primárny zdroj, poskytuje rozsiahly prehľad tejto problematiky. Hoci autori (Horný & Ďurina, 2016) uvádzajú, že nie je možné identifikovať jednu hlavnú transverzálnu zručnosť, ktorá zaručí úspech na pracovnom trhu, vo všeobecnosti existuje pozitívna korelácia medzi transverzálnymi zručnosťami a profesionálnym úspechom jednotlivca. Odborná publikácia identifikovala najžiadanejšie kompetencie absolventov nasledovne:

- Schopnosť prevziať zodpovednosť,
- Schopnosť identifikovať a riešiť problémy,
- Schopnosť zvládať stresové situácie,
- Proaktívny prístup,
- Práca s informáciami,
- Schopnosť robiť nezávisle rozhodnutia,
- Schopnosť kreatívne a flexibilne myslieť a konať,
- Schopnosť pracovať v tíme,
- Znalosť cudzích jazykov,
- Schopnosť pracovať v interkultúrnom prostredí.

Krízový manažment sa vyznačuje interdisciplinárnosťou, pričom spája koncepty z oblasti riadenia rizík, vzťahu s verejnosťou, psychológie a komunikácie. Absolvent študijného programu Krízový manažment sa v rámci inžinierskeho štúdia špecializuje na krízové riadenie a ochranu obyvateľstva. Môže pôsobiť ako krízový manažér v štátnej správe, samospráve, v podnikovej bezpečnosti, riadení rizík a krízovom manažmente v podniku. Na všetkých pracovných pozíciách sú absolventi schopní zabezpečiť riadenie kontinuity činností, zlepšovanie kvality manažérskych systémov a prevádzky. Sú kvalifikovaní na vykonávanie manažérskych činností spojených s riadením procesov, vedením jednotlivcov a pracovných tímov, ako aj komunikáciu a konzultácie s rôznymi zainteresovanými stranami. Okrem toho vedú, motivujú a hodnotia podriadených zamestnancov, pričom zabezpečujú ich vzdelávanie a ďalší rozvoj.

Na základe porovnania údajov uvedených v oboch zdrojoch, možno identifikovať najžiadanejšie transverzálne zručnosti budúcich absolventov:

- Schopnosť vedenia ľudí,
- Schopnosť identifikovať a riešiť problémy,
- Schopnosť robiť nezávisle rozhodnutia,
- Schopnosť adaptácie a flexibility,
- Organizácia a plánovanie práce.

2. VÝSLEDKY

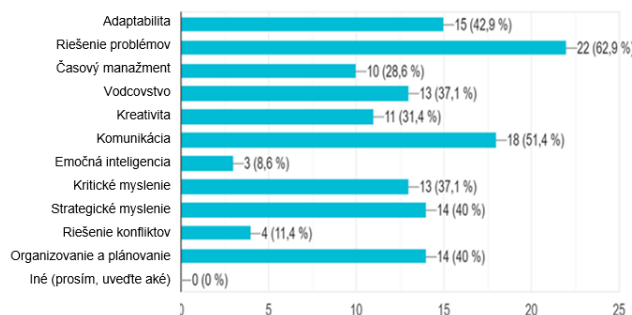
Výskumný dotazník bol koncipovaný s cieľom identifikovať mieru sebauvedomenia a sebahodnotenia študentov v súvislosti s významom transverzálnych zručností (tzv. prenosných kompetencií) v ich budúcom profesijnom pôsobení. Zber dát prebiehal v zimnom semestri akademického roka 2023/2024 medzi študentmi 4. a 5. ročníka dennej formy štúdia študijného programu Krízový manažment na Fakulte bezpečnostného inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline. Po aplikácii účelového výberu respondentov bol dotazník distribuovaný prostredníctvom oficiálnych univerzitných e-mailových adries. Výskumný súbor tvorilo 35 študentov, ktorých odpovede bolo možné považovať za validné.

Úvodná časť dotazníka sa zameriavala na zisťovanie profesijných záujmov študentov, konkrétne ich motivácie a očakávaní v súvislosti s budúcim zamestnaním. Východiskovým predpokladom bolo, že respondenti prejavia silný záujem v oblasti pracovného uplatnenia v odbore, ktorý zodpovedá ich vysokoškolskému vzdelávaniu. Tento predpoklad sa potvrdil – 69 % účastníkov výskumu uviedlo záujem o prácu v oblasti zodpovedajúcej ich štúdiu. Zvyšných 31 % respondentov zvolilo možnosť „neviem/ možno“, čo poukazuje na istú mieru neistoty alebo otvorenosť voči alternatívnym profesijným smerovaniám.

V druhej časti výskumu mali študenti na výber maximálne tri odpovede na štyri predložené otázky:

1. Ktoré zručnosti považujete za najdôležitejšie pre váš budúci kariérny úspech?

Výsledky sú zobrazené na nižšie uvedenom obrázku.

Obrázok 1 Zručnosti pre budúci úspech

Podľa výsledkov výskumu nadpolovičná väčšina respondentov (63 %, teda 22 z 35 odpovedí) považuje schopnosť riešiť problémy za kľúčovú vlastnosť pre úspešné uplatnenie na trhu práce. Ďalej sa za významné zručnosti považujú schopnosť prispôbiť sa (43 %) a komunikačné zručnosti (51 %). Naopak, najnižšiu váhu respondenti prisudzujú emocionálnej inteligencii, ktorú považuje za dôležitú približne 9 % účastníkov.

2. Ktoré zručnosti považujete za tie, ktoré ste doposiaľ najviac rozvíjali?

Takmer polovica respondentov (49 %) označila možnosť schopnosti v oblasti organizovania a plánovania. Na druhom mieste sa umiestnili dve zručnosti – komunikácia a kritické myslenie, obe s hodnotou 43 %. Tretie miesto patrí opätovne dvom zručnostiam, teda prispôbivosti a riešeniu problémov, pričom každá dosiahla hodnotu 37 %. Rovnako ako v prvej otázke, aj v tomto prípade bola za najmenej rozvinutú schopnosť označená emocionálna inteligencia.

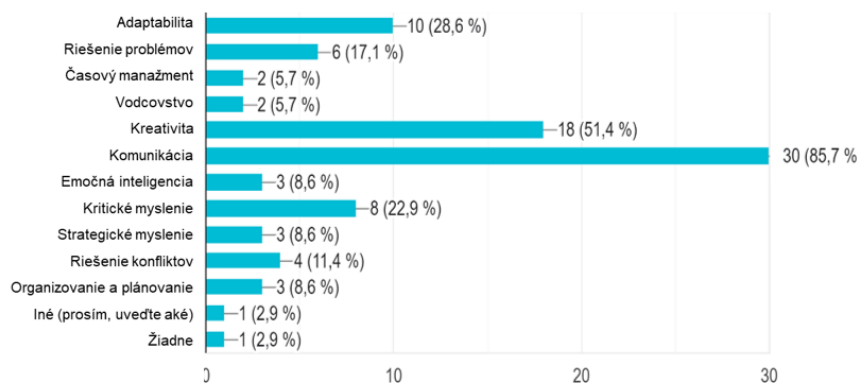
Tretia otázka sa zameriavala na identifikáciu zručností, ktoré je potrebné zdokonaľiť:

3. Ktoré zručnosti považujete za tie, ktoré je potrebné najviac zdokonaľiť?

V tejto oblasti boli najčastejšie vybrané odpovede pomerne podobné. Takmer polovica (46 %) považuje časový manažment za zručnosť, na ktorej zlepšení by sa mali najviac sústrediť, pričom túto možnosť zvolilo 16 zo 35 študentov. Na druhom mieste sa umiestnili vedenie ľudí a komunikácia, pričom každá z týchto zručností získala 40 % hlasov. Naopak, prispôbivosť bola vyhodnotená ako zručnosť, na ktorú nie je potrebné zameriavať pozornosť.

Posledná otázka sa týkala zručností nadobudnutých počas hodín anglického jazyka:

4. Ktoré zručnosti považujete za tie, ktoré ste rozvíjali počas seminárov anglického jazyka?

Obrázok 2 Zručnosti nadobudnuté počas seminárov cudzieho jazyka

Ako je zobrazené na Obr. 2, najviac respondentov vyjadrilo preferenciu rozvoja komunikačných zručností. Až 86 % respondentov (30 z 35) identifikovalo túto zručnosť ako tú, ktorú majú príležitosť rozvíjať v rámci výučby cudzích jazykov. Viac než polovica účastníkov prieskumu (51 %, 18 z 35) uviedla, že sa zameriavajú na rozvíjaní svojej kreativity, zatiaľ čo 28 % respondentov (10 z 35) si vybralo prispôbivosť. Na rozdiel od toho študenti vnímajú nedostatok príležitostí na rozvoj schopností časového manažmentu a vedenia ľudí v rámci hodín anglického jazyka.

3. UČEBNICA ENGLISH FOR CRISIS MANAGEMENT

Na základe nastavenia jazykovej výučby na UNIZA, ako aj podrobnej analýzy relevantných dokumentov a výsledkov dotazníka, bola vypracovaná vysokoškolská učebnica s názvom *English for Crisis Management* (Môcová & Smolková & Kovács, 2025).

Cieľom učebnice je pripraviť študentov inžinierskeho stupňa na požiadavky profesionálnej praxe a pracovného života. Publikácia spája konceptualizáciu výučby anglického jazyka pre špecifické účely (ESP) s problematikou krízového manažmentu, pričom sa zameriava na rozvoj mäkkých a prenositeľných zručností a osobnostný rozvoj učiacich sa (Kulla, 2025). Učebnica integruje aplikovanú lingvistiku, metodológiu výučby odborného jazyka a rozvoj transverzálnych zručností. Autori kladú mimoriadny dôraz na terminologickú presnosť, praktickú relevantnosť a aktuálnosť vybraných tematických oblastí. Učebnica je ako študijný materiál určená najmä pre študentov Krízového manažmentu a príbuzných odborov. Rozsah učebnice *English for Crisis Management* je zložený z 20 kapitol – pokrýva teda obsahovú náplň pre minimálne dva semestre vysokoškolskej výučby. Krízový manažment, ako interdisciplinárna vedná disciplína, pokrýva široké spektrum tém. Z toho dôvodu obsah učebnice charakterizuje rozmanitosť tém, od štátnej bezpečnosti (napr. Unit 19 – *Integrated Rescue System in Slovakia*), krízových situácií (napr. Unit 20 – *Mass Casualty Incidents*) podnikového riadenia (napr. Unit 8 – *Cutting Business Costs*), pracovného rozvoja (napr. Unit 9 – *A Happy Workplace*), ľudského zdravia (napr. Unit 15 – *First Aid*), rozvoja samotných transverzálnych zručností (napr. Unit 6 – *Leadership*) po osobnostný rozvoj (napr. Unit 2 – *Your Life Passion*). Pri samotnom koncipovaní učebnice *English for Crisis Management* bol využitý model navrhovania výučbových materiálov podľa T. Hutchinsona a A. Watersa (1987). Obsah každej kapitoly bol štruktúrovaný v nasledujúcom poradí: lead-in (úvod), input (vstup), practice (precvičovanie), production (produkcia), review (zhrnutie).

Pokiaľ ide o metódy, aktivity a techniky práce, učebnice *English for Crisis Management* reflektuje všetky stupne Bloomovej taxonómie kognície (Anderson a kol., 2001), pričom sa zameriava najmä na zručnosti vyššieho rádu, teda analýzu, tvorbu a hodnotenie, ktorých rozvoj je nevyhnutný pre získavanie samotných transverzálnych zručností. Rozvíjanie mäkkých zručností u študentov prebieha efektívne prostredníctvom interaktívnych a na študenta orientovaných vyučovacích metód, akými sú práca vo dvojiciach a skupinách, projektovo orientované vyučovanie či simulácie kritických situácií. Uvedené prístupy podporujú posilňovanie komunikačných a kooperatívnych schopností, schopnosti riešiť problémy, adaptability a i. Sebahodnotenie a vzájomné hodnotenie medzi študentmi napomáhajú formovaniu reflexie a zodpovednosti, zatiaľ čo personalizácia aktivít zvyšuje ich angažovanosť a motiváciu. Kolaboratívne formy učenia zároveň vytvárajú priestor pre rozvoj vyjednávacích zručností, empatie a vodcovských kompetencií. Tieto stratégie poskytujú autentické situácie, v ktorých si študenti osvojujú a upevňujú transverzálne zručnosti nevyhnutné pre ich osobný a profesionálny rozvoj.

ZÁVER

Analýza údajov v rámci výskumu potvrdzuje, že implementácia ESP v cudzojazyčnej výučbe predstavuje významný nástroj na rozvoj odbornej jazykovej spôsobilosti študentov v oblasti krízového manažmentu, ako aj transverzálnych kompetencií, ktoré sú nevyhnutné pre úspešné uplatnenie sa na trhu práce. Napriek obmedzenej veľkosti výskumného súboru a potreby ďalšej analýzy, výsledky dotazníkového výskumu realizovaného medzi študentmi druhého stupňa štúdia na Fakulte bezpečnostného inžinierstva na Žilinskej univerzity v Žiline potvrdzujú, že respondenti za kľúčové pre svoju budúcu kariéru považujú najmä schopnosť riešiť problémy, schopnosť komunikovať a byť flexibilní. Zároveň identifikovali komunikáciu ako zručnosť, ktorú mali možnosť najintenzívnejšie rozvíjať počas seminárov cudzieho jazyka. Tieto zistenia boli premietnuté do vysokoškolskej učebnice *English for Crisis Management*, ktorá bola navrhnutá ako prostriedok na rozvíjanie mäkkých zručností v uvedenom študijnom odbore. Učebnica prostredníctvom simulácií, kooperatívnych aktivít, vzájomného hodnotenia sa personalizovaných aktivít napomáha rozvoju vyšších kognitívnych procesov a praktických kompetencií relevantných pre profesijné pôsobenie v oblasti krízového riadenia. Tento model výučby reflektuje aktuálne výzvy vo vzdelávacom a spoločenskom kontexte a zároveň poskytuje aplikovateľný rámec pre ďalšie odborné disciplíny, ktorých zámerom je systematicky prepojiť jazykové vzdelávanie so získavaním transverzálnych kompetencií.

POĎAKOVANIE

Tento článok vznikol s podporou Slovenskej národnej grantovej agentúry KEGA v rámci projektu: KEGA 007ŽU-4/2023 Job Labs – Výučba cudzích jazykov pre potreby trhu práce na UNIZA.

LITERATÚRA

- Almonte, R. (2022). *A practical guide to soft skills: Communication, psychology, and ethics for your professional life*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003212942>
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. Longman.
- Horný, P., & Ďurina, J. (2016). Transferable competences of Slovak university graduates. CVTI. Retrieved from https://www.vysokoskolacidopraxe.sk/files/horny_durina_prenositelnekompetencie-absolventov-slovenskych-vs.pdf
- Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). *English for specific purposes: A learning-centred approach*. Cambridge University Press.
- Hrmo, R. & Turek, I. 2003. *Kľúčové kompetencie 1*. Bratislava: STU.
- Hymes, D. (1972). On communicative competence. In J. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269–285). Penguin Books.
- Kulla, A. (2025). Book review – Lenka Môcová, Katarína Smolková, Éva Kovács: *English for crisis management*. *Apps - Academic Journal of Applied Linguistics and Languages*, 3(1), 48–49. Retrieved from <https://ojs.tuzvo.sk/index.php/apps/article/view/143>
- Môcová, L., Smolková, K., & Kovács, É. (2025). *English for crisis management*. Vydavateľstvo EDIS. <https://doi.org/ISBN 978-80-554-2183-4>
- Petlák, E. 1997. *Všeobecná didaktika*. Bratislava: Iris.
- Woodrow, L. (2018). *Course design in English for specific purposes*. Routledge. <https://doi.org/ISBN 798-1-138-10067-1>
- Národný systém povolání (n.d.). Register povolání. Retrieved from <https://www.sustavapovolani.sk/register-zamestnani>
- Profil absolventa. (n.d.). Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Žilinská univerzita v Žiline. Retrieved from <https://fbi.uniza.sk/uploads/files/1676016750-ing-km-profilabsolventa>
- Ústav celoživotného vzdelávania, UNIZA. (n.d.). Zameranie. Retrieved from: <https://ucv.uniza.sk/cudzije-jazyky/zameranie/>

Katarína Smolková, Mgr.

Žilinská univerzita v Žiline, Ústav celoživotného vzdelávania – Sekcia cudzích jazykov, Univerzitná 8215/1, 010 26, Žilina, Slovensko

katarina.smolkova@uniza.sk
